

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే

॥ అష్టావింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ అష్టావింశః సర్గః ॥

మేఘనాదజయంతయోర్యుద్ధం పులోన్నా
జయంతస్యాన్యత్రాపనయనమింద్రస్య రణభూమౌ ప్రవేశో
రుద్రైర్మరుద్భిశ్చ రాక్షససేనాయాః సంహార ఇంద్రరావణయోర్యుద్ధం

సుమాలినం హతం దృష్ట్వా వసునా భస్మసాత్కృతం |
స్వసైన్యం విద్రుతం చాపి లక్షయిత్వార్దితం సురైః || 7.28.1 ||

తతః స బలవాన్ క్రుద్ధో రావణస్య సుతస్తదా |
నివర్త్య రాక్షసాన్ సర్వాన్ మేఘనాదో వ్యవస్థితః || 7.28.2 ||

స రథేనాగ్నివర్జేన కామగేన మహారథః |
అభిదుద్రావ సేనాం తాం వనాన్యగ్నిరివ జ్వలన్ || 7.28.3 ||

తతః ప్రవిశతస్తస్య వివిధాయుధధారిణః |
విదుద్రువుర్దిశః సర్వా దర్శనాదేవ దేవతాః || 7.28.4 ||

న బభూవ తదా కశ్చిద్ యుయుతోరస్య సమ్ముఖే |
సర్వానావిధ్య విత్రస్తాన్తతః శక్రోబ్రవీత్ సురాన్ || 7.28.5 ||

న భేతవ్యం న గంతవ్యం నివర్తధ్వం రణే సురాః |
ఏష గచ్ఛతి పుత్రో మే యుద్ధార్థమపరాజితః || 7.28.6 ||

తతః శక్రసుతో దేవో జయంత ఇతి విశ్రుతః |
రథేనాద్భుతకల్పేన సంగ్రామే సోఽభ్యవర్తత || 7.28.7 ||

తతస్తే త్రిదశాః సర్వే పరివార్య శచీసుతం |
రావణస్య సుతం యుద్ధే సమాసాద్య ప్రజఘ్నిరే || 7.28.8 ||

తేషాం యుద్ధం సమభవత్ సదృశం దేవరక్షసాం |
మహేంద్రస్య చ పుత్రస్య రాక్షసేంద్రసుతస్య చ || 7.28.9 ||

తతో మాతలిపుత్రస్య గోముఖస్య స రావణిః |
సారథేః పాతయామాస శరాన్ కనకభూషణాన్ || 7.28.10 ||

శచీసుతశ్చాపి తథా జయంతస్తస్య సారథిం |
తం చాపి రావణిః క్రుద్ధః సమంతాత్ ప్రత్యవిధ్యత || 7.28.11 ||

స హి క్రోధసమావిష్టో బలీ విస్ఫూరితేక్షణః |
రావణిః శక్రతనయం శరవర్షైరవాకిరత్ || 7.28.12 ||

తతో నానాప్రహరణాంఛితధారాన్ సహస్రశః |
పాతయామాస సంక్రుద్ధః సురసైన్యేషు రావణిః || 7.28.13 ||

శతఘ్నిముసలప్రాసగదాఖడ్గపరశ్వధాన్ |
మహంతి గిరిశృంగాణి పాతయామాస రావణిః || 7.28.14 ||

తతః ప్రవ్యథితా లోకాః సంజజ్ఞే చ తమస్తతః |
తస్య రావణపుత్రస్య శత్రుసైన్యాని నిఘ్నతః || 7.28.15 ||

తతస్తద్ దైవతబలం సమంతాత్ తం శచీసుతం |
బహుప్రకారమన్వస్థమభవచ్ఛరపీడితం || 7.28.16 ||

నాభ్యజానంత చాన్యోన్యం రక్షో వా దేవతాథవా |
తత్ర తత్ర విపర్యస్తం సమంతాత్ పరిధావత || 7.28.17 ||

దేవా దేవాన్ నిజఘ్నుస్తే రాక్షసాన్ రాక్షసాస్తథా |
సమ్మూఢాస్తమసాచ్ఛన్నా వ్యద్రవన్నపరే తథా || 7.28.18 ||

ఏతస్మిన్నంతరే వీరః పులోమా నామ వీర్యవాన్ |
దైత్యేంద్రస్తేన సంగృహ్య శచీపుత్రోఽపవాహితః || 7.28.19 ||

సంగృహ్య తం తు దౌహిత్రం ప్రవిష్టః సాగరం తదా |
ఆర్యకః స హి తస్యాసీత్ పులోమా యేన సా శచీ || 7.28.20 ||

జ్ఞాత్వా ప్రణాశం తు తదా జయంతస్యాథ దేవతాః |
అప్రహృష్టాస్తతః సర్వా వ్యథితాః సంప్రదుద్రువుః || 7.28.21 ||

రావణిస్త్యథ సంక్రుద్ధో బలైః పరివృతః స్వకైః |
అభ్యధావత దేవాంస్తాన్ ముమోచ చ మహాస్వనం || 7.28.22 ||

దృష్ట్వా ప్రణాశం పుత్రస్య దైవతేషు చ విద్రుతం |
మాతలిం చాహ దేవేశో రథః సముపనీయతాం || 7.28.23 ||

స తు దివ్యో మహాభీమః సజ్జ ఏవ మహారథః |
ఉపస్థితో మాతలినా వాహ్యమానో మహాజవః || 7.28.24 ||

తతో మేఘా రథే తస్మింస్తడిత్త్వంతో మహాబలాః |
అగ్రతో వాయుచపలా నేదుః పరమనిఃస్వనాః || 7.28.25 ||

నానావాద్యాని వాద్యంత గంధర్వాశ్చ సమాహితాః |
నన్ృతుశ్చాప్సరఃసంఘా నిర్యాతే త్రిదశేశ్వరే || 7.28.26 ||

రుద్రైర్వసుభిరాదిత్యైరశ్వభ్యాం సమరుద్ధణైః |
వృతో నానాప్రహరణైర్నిర్యయౌ త్రిదశాధిపః || 7.28.27 ||

నిర్గచ్ఛతస్తు శక్రస్య పరుషః పవనో వవౌ |
భాస్కరో నిష్పృభశ్చైవ మహోల్కాశ్చ ప్రపేదిరే || 7.28.28 ||

ఏతస్మిన్నంతరే శూరో దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్ |
ఆరురోహ రథం దివ్యం నిర్మితం విశ్వకర్మణా || 7.28.29 ||

పన్నగైః సుమహాకాయైర్వేష్టితం లోమహర్షణైః |
యేషాం నిఃశ్వాసవాతేన ప్రదీప్తమివ సంయుగే || 7.28.30 ||

దైత్యైర్నిశాచరైశ్చైవ స రథః పరివారితః |
సమరాభిముఖో దివ్యో మహేంద్రం సోఽభ్యవర్తత || 7.28.31 ||

పుత్రం తం వారయిత్వా తు స్వయమేవ వ్యవస్థితః |
సోఽపి యుద్ధాద్ వినిష్క్రమ్య రావణిః సముపావిశత్ || 7.28.32 ||

తతో యుద్ధం ప్రవృత్తం తు సురాణాం రాక్షసైః సహ |
శస్త్రాణి వర్షతాం తేషాం మేఘానామివ సంయుగే || 7.28.33 ||

కుంభకర్ణస్తు దుష్టాత్మా నానాప్రహరణోద్యతః |
నాజ్ఞాయత తదా రాజన్ యుద్ధం కేనాభ్యపద్యత || 7.28.34 ||

దంతైః పాదైర్బుజైర్వస్తైః శక్తితోమరముద్గరైః |
యేన తేనైవ సంక్రుద్ధస్తాడయామాస దేవతాః || 7.28.35 ||

స తు రుద్రైర్మహాఘోరైః సంగమ్యాథ నిశాచరః |
ప్రయుద్ధస్తైశ్చ సంగ్రామే క్షతః శస్త్రైర్నిరంతరం || 7.28.36 ||

బభౌ శస్త్రాచితతనుః కుంభకర్ణః క్షరన్నస్యక్ |
విద్యుత్స్థ నితనిర్హోషో ధారావానివ తోయదః || 7.28.37 ||

తతస్తద్ రాక్షసం సైన్యం ప్రయుద్ధం సమరుద్ధణైః |
రణే విద్రావితం సర్వం నానాప్రహరణైస్తదా || 7.28.38 ||

కేచిద్ వినిహతాః కృత్తాశ్చేష్టంతి స్మ మహీతలే |
వాహనేష్వవసక్తాశ్చ స్థితా ఏవాపరే రణే || 7.28.39 ||

రథాన్ నాగాన్ ఖరానుష్ట్రాన్ పన్నగాంస్తురగాంస్తథా |
శిశుమారాన్ వరాహాంశ్చ పిశాచవదనానపి || 7.28.40 ||

తాన్ సమాలింగ్య బాహుభ్యాం విష్టభాః కేచిదుత్థితాః |
దేవైస్తు శస్త్రసంభిన్నా మమ్రిరే చ నిశాచరాః || 7.28.41 ||

చిత్రకర్మ ఇవాభాతి సర్వేషాం రణసంప్లవః |
నిహతానాం ప్రసుప్తానాం రాక్షసానాం మహీతలే || 7.28.42 ||

శోణితోదకనిష్పందా కాకగృథసమాకులా |
ప్రవృత్తా సంయుగముఖే శస్త్రగ్రాహవతీ నదీ || 7.28.43 ||

ఏతస్మిన్నంతరే క్రుద్ధో దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్ |
నిరీక్ష్య తు బలం సర్వం దైవతైర్వినిపాతితం || 7.28.44 ||

స తం ప్రతివిగాహ్యశు ప్రవృద్ధం సైన్యసాగరం |
త్రిదశాన్ సమరే నిఘ్నిష్కాక్రమేవాభ్యవర్తత || 7.28.45 ||

తతః శక్రో మహాచ్ఛాపం విస్ఫార్య సుమహాస్వనం |
యస్య విస్ఫారనిర్ఘోషైః స్తనంతి స్మ దిశో దశ || 7.28.46 ||

తద్ వికృప్య మహాచ్ఛాపమింద్రో రావణమూర్ధని |
పాతయామాస స శరాన్ పావకాదిత్యవర్చసః || 7.28.47 ||

తథైవ చ మహాబాహుర్దశగ్రీవో నిశాచరః |
శక్రం కార్ముకవిభ్రష్టైః శరవర్షైరవాకిరత్ || 7.28.48 ||

ప్రయుధ్యతోరథ తయోర్బాణవర్షైః సమంతతః |
నాజ్ఞాయత తదా కించిత్ సర్వం హి తమసా వృతం || 7.28.49 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టావింశః సర్గః ||